

Magda, 15 lat, uczennica szkoły średniej i osoba LGBT+

Dorasta w małym miasteczku, gdzie nie zawsze czuje się bezpiecznie. Spotyka się z przykrymi komentarzami, a w domu obawia się mówić o swojej tożsamości. Marzy o studiowaniu psychologii, by stworzyć przestrzeń wsparcia dla młodych osób LGBT+. Żyje z cukrzycą typu 1, co wymaga codziennego monitorowania i bywa stresujące, zwłaszcza w szkole.

Jak Karta Praw Podstawowych UE chroni Magdę?

Art. 1 – Godność człowieka

Magda ma nienaruszalne prawo do godności. Nikt nie ma prawa jej poniżać, wyśmiewać ani odbierać jej poczucia własnej wartości – w szkole, w domu, ani nigdzie indziej.

Art. 3 – Prawo do nietykalności osobistej

Ma prawo do ochrony swojej integralności fizycznej i psychicznej – nie może być narażana na przemoc, nękanie ani stres wynikający z ignorowania jej potrzeb.

Art. 14 – Prawo do nauki

Magda ma prawo do bezpiecznej, dostępnej i wspierającej edukacji – niezależnie od miejsca zamieszkania, tożsamości czy przewlekłej choroby.

Art. 21 – Niedyskryminacja

Magda nie może być gorzej traktowana ze względu na swoją orientację czy stan zdrowia – ani przez szkołę, ani przez rówieśników, ani przez instytucje.

Art. 24 – Prawa dziecka

Jako osoba niepełnoletnia Magda ma prawo do szczególnej ochrony i opieki – dorośli (nauczyciele, rodzice, urzędnicy) muszą kierować się jej dobrem.

Art. 35 – Ochrona zdrowia

Magda ma prawo do stałej opieki zdrowotnej i wsparcia w zarządzaniu cukrzycą – także w szkole. Jej potrzeby zdrowotne muszą być respektowane.

Tomek, 45 lat – nauczyciel w spektrum autyzmu

Żyje z depresją. Od lat pracuje w szkole, ale od pandemii zмага się z pogorszeniem zdrowia psychicznego. Czuje się wypalony, ma trudność z odnalezieniem się wśród natłoku zmian. Jego potrzeby często są bagatelizowane.

Jak Karta Praw Podstawowych UE chroni Tomka?

Art. 26 – Integracja osób niepełnosprawnych

Tomek ma prawo do wsparcia i integracji społecznej oraz zawodowej, by mógł aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym pomimo niepełnosprawności.

Art. 35 – Ochrona zdrowia

Tomek ma prawo do opieki zdrowotnej, w tym wsparcia psychicznego i rehabilitacji, aby mógł poprawić swoje zdrowie i funkcjonowanie w pracy.

Art. 15 – Wolność wyboru zawodu i prawo do pracy

Tomek ma prawo do wykonywania zawodu nauczyciela na warunkach dostosowanych do jego potrzeb i możliwości.

Art. 31 – Warunki pracy godne człowieka

Tomek zasługuje na warunki pracy, które szanują jego zdrowie, bezpieczeństwo i godność, uwzględniając potrzeby związane z autyzmem i depresją.

Art. 21 – Niedyskryminacja

Tomek nie może być dyskryminowany z powodu swojej niepełnosprawności ani problemów ze zdrowiem psychicznym w miejscu pracy.

Art. 27 – Prawo pracowników do informacji i konsultacji

Tomek powinien być informowany i konsultowany przy wprowadzaniu zmian w pracy, które mogą wpływać na jego zdrowie i warunki zatrudnienia.

Omar, 21 lat – migrant, student

Omar pochodzi z Syrii i należy do mniejszości muzułmańskiej. Pracuje we Wrocławiu na umowie zlecenie, bez stałych dochodów i zabezpieczeń socjalnych. Doświadcza barier językowych i uprzedzeń, ale chce zapewnić lepsze życie rodzinie i poznać swoje prawa.

Jak Karta Praw Podstawowych chroni Omara?

Art. 21 – Niedyskryminacja

Omar nie może być gorzej traktowany ze względu na pochodzenie, religię czy język. Równość obowiązuje również w miejscu pracy.

Art. 31 – Warunki pracy godne człowieka

Ma prawo do bezpiecznych i godnych warunków pracy, w tym odpoczynku i ochrony zdrowia – niezależnie od formy zatrudnienia.

Art. 10 – Wolność myśli, sumienia i religii

Omar może swobodnie wyznawać swoją religię i nie może być z tego powodu szykanowany – ani w pracy, ani w przestrzeni publicznej.

Art. 15 – Wolność wyboru zawodu i prawo do pracy

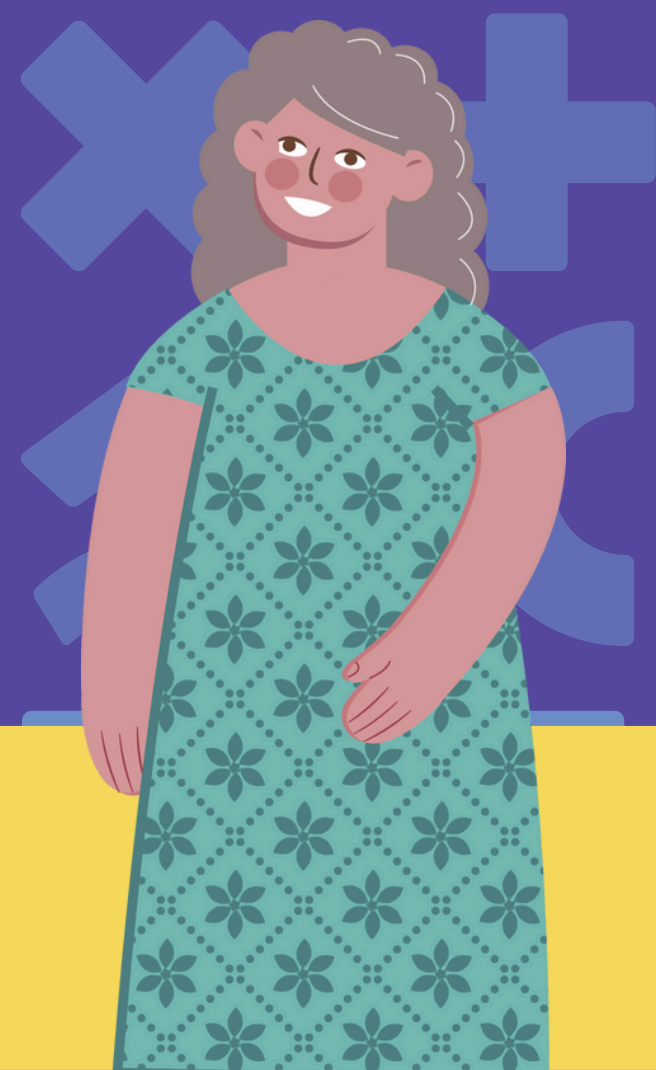
Ma prawo do pracy i uczciwego zatrudnienia, nawet jeśli jego umowa to zlecenie. Nie można go zmuszać do pracy w niegodnych warunkach.

Art. 34 – Bezpieczeństwo socjalne i pomoc społeczna

Omar ma prawo do wsparcia w trudnej sytuacji życiowej, również gdy traci pracę lub jest chory.

Art. 41 – Prawo do dobrej administracji

Ma prawo do jasnej, sprawiedliwej i bezstronnej obsługi przez urzędy, także gdy składa wnioski o świadczenia lub ochronę prawną.

Ewa, 67 lat – pracująca kobieta z niepełnosprawnością

Ewa ma 67 lat, porusza się o lasce i żyje z przewlekłą chorobą stawów. Mimo to nadal pracuje w sklepie osiedlowym, bo jej emerytura nie wystarcza na pokrycie kosztów leczenia i życia. Często czuje się pomijana – nie tylko ze względu na wiek, ale też z powodu ograniczeń ruchowych. Pracodawca nie dostosował miejsca pracy do jej potrzeb, a sama Ewa nie upomina się o swoje prawa, bo obawia się utraty pracy.

Jak Karta Praw Podstawowych chroni Ewę?

Art. 21 – Niedyskryminacja

Nie może być dyskryminowana ze względu na wiek ani niepełnosprawność – również w zatrudnieniu i dostępie do świadczeń.

Art. 25 – Prawa osób starszych

Ewa ma prawo do życia w godności i niezależności oraz do uczestniczenia w życiu społecznym, również jako pracująca seniorka.

Art. 26 – Integracja osób niepełnosprawnych

Ma prawo do warunków pracy i życia sprzyjających niezależności oraz udziałowi w społeczeństwie – miejsce pracy powinno być dostosowane.

Art. 31 – Warunki pracy godne człowieka

Ma prawo do pracy w bezpiecznym i godnym środowisku, w tym do przerw, odpoczynku i ochrony zdrowia.

Art. 34 – Bezpieczeństwo socjalne i pomoc społeczna

Ewie przysługują świadczenia – w tym wsparcie w trudnej sytuacji ekonomicznej lub zdrowotnej.

Art. 35 – Ochrona zdrowia

Ewa ma prawo do dostępu do opieki zdrowotnej i rehabilitacji – niezależnie od swojego wieku i dochodów.

Lena, 17 lat – uczennica z mniejszości romskiej

Lena chodzi do liceum na Dolnym Śląsku. Należy do społeczności romskiej. Doświadcza wykluczenia ze strony rówieśników i niższych oczekiwań ze strony nauczycieli.

Jak Karta Praw Podstawowych chroni Lenę?

Art. 14 – Prawo do nauki

Lena ma prawo do bezpłatnej i równej edukacji, niezależnie od pochodzenia. Szkoła powinna ją wspierać, wyrównywać szanse i wzmacniać, a nie zniechęcać czy pomijać.

Art. 24 – Prawa dziecka

Lena jako dziecko ma prawo do ochrony, opieki i traktowania z troską. Jej dobro powinno być najważniejsze dla dorosłych – nauczycieli, urzędników i każdej instytucji.

Art. 4 – Zakaz poniżającego traktowania

Rasistowskie żarty, wykluczenie czy szykany to naruszenie jej praw. Szkoła i dorośli muszą chronić Lenę przed przemocą – także symboliczną i społeczną.

Art. 21 – Niedyskryminacja

Nie wolno jej wykluczać ani traktować gorzej z powodu pochodzenia etnicznego. Lena ma prawo do równego traktowania w każdej sytuacji – w szkole, urzędzie i przestrzeni publicznej.

Art. 1 – Godność człowieka

Lena zasługuje na szacunek i równe traktowanie – niezależnie od miejsca urodzenia, języka czy sytuacji rodziny. Jej godność musi być zawsze chroniona.

Art. 7 – Prawo do życia prywatnego i rodzinnego

Lena ma prawo do życia w spokoju. Nikt nie może naruszać jej prywatności, tożsamości kulturowej ani prawa do bycia sobą w bezpiecznym otoczeniu.

Julia, 22 lata – studentka i działaczka klimatyczna

Julia działa w ruchu klimatycznym. Organizuje protesty i warsztaty. Podczas pokojowej demonstracji zostaje wylegitymowana, a uczelnia grozi jej karami za „aktywizm polityczny”.

Jak Karta Praw Podstawowych chroni Julię?

Art. 12 – Wolność zgromadzeń i stowarzyszania się

Julia ma pełne prawo organizować demonstracje i działać w ruchach społecznych – nikt nie może jej za to karać.

Art. 10 – Wolność myśli i sumienia

Może manifestować swoje przekonania ekologiczne i światopogląd bez obaw o represje.

Art. 21 – Niedyskryminacja

Próba uciszenia jej głosu ze względu na poglądy jest naruszeniem jej podstawowych praw.

Art. 11 – Wolność wypowiedzi

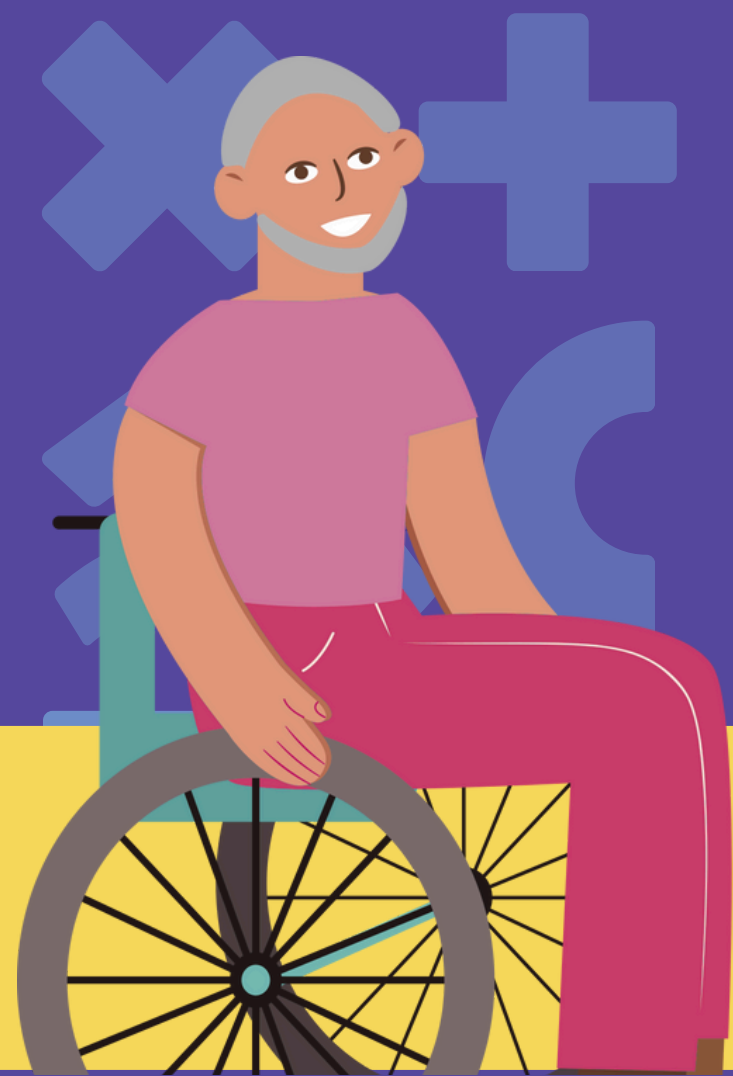
Ma prawo mówić publicznie o swoich przekonaniach i ideach – nawet jeśli są niewygodne dla władz.

Art. 20 – Równość wobec prawa

Julia nie może być gorzej traktowana tylko dlatego, że jest aktywistką, kobietą czy studentką.

Art. 54 – Zakaz nadużywania praw

Państwo ani uczelnia nie mogą interpretować przepisów w sposób, który ogranicza wolności obywatelskie – jak prawo do protestu.

Jan, 62 lata – osoba z niepełnosprawnością

Jan mieszka na wsi i porusza się na wózku. Ma problemy z dojazdem do lekarza, rehabilitacją, poczuciem wykluczenia z życia społecznego. Transport publiczny w okolicy nie jest przystosowany.

Jak Karta Praw Podstawowych chroni Jana?

Art. 1 – Godność człowieka

Jan zasługuje na szacunek i godne traktowanie – niezależnie od zdrowia, sprawności czy sytuacji życiowej. Ograniczenia fizyczne nie mogą odbierać mu równego miejsca w społeczeństwie.

Art. 26 – Integracja osób niepełnosprawnych

Jan ma prawo do wsparcia umożliwiającego niezależne życie – np. przystosowanego transportu, mieszkania czy pomocy w pracy.

Art. 35 – Ochrona zdrowia

Jan ma prawo do leczenia i rehabilitacji – bez barier architektonicznych, organizacyjnych czy finansowych.

Art. 21 – Niedyskryminacja

Niepełnosprawność nie może być powodem ograniczania praw Jana – np. do leczenia, edukacji, przestrzeni publicznej czy usług. Chroni go prawo przed jawnym i ukrytym wykluczeniem.

Art. 34 – Pomoc społeczna

Jan ma prawo do zasiłków i wsparcia w trudnych chwilach – np. przy chorobie, samotności czy utracie pracy.

Art. 36 – Dostęp do usług publicznych

Jan powinien móc korzystać z transportu publicznego, urzędów, instytucji kultury – dostosowanych do jego potrzeb.

Wiktor, 38 lat – sezonowy pracownik budowlany

Wiktor ma 38 lat i jest pracownikiem sezonowym w branży budowlanej. Pracuje na czarno, bez umowy i ubezpieczenia i często w trudnych warunkach. Ma rodzinę, którą stara się utrzymać, ale boi się upominać o swoje prawa, bo obawia się, że może stracić pracę.

Jak Karta Praw Podstawowych UE chroni Wiktora?

Art. 31 – Warunki pracy godne człowieka

Wiktor ma prawo do bezpiecznych, godnych warunków pracy, odpoczynku i płatnego urlopu, nawet jeśli pracuje bez formalnej umowy.

Art. 34 – Bezpieczeństwo socjalne i pomoc społeczna

Wiktor ma prawo do świadczeń socjalnych i pomocy w trudnych sytuacjach, także gdy utraci pracę lub zachoruje.

Art. 35 – Ochrona zdrowia

Ma prawo do opieki zdrowotnej i rehabilitacji, bez względu na status zatrudnienia, co zapewnia mu dostęp do leczenia i profilaktyki.

Art. 30 – Ochrona przed nieuzasadnionym zwolnieniem

Wiktor chroniony jest przed zwolnieniem bez ważnej przyczyny, nawet gdy pracuje nieformalnie – nikt nie może go wyrzucić z dnia na dzień.

Art. 15 – Wolność wyboru zawodu i prawo do pracy

Wiktor ma prawo do pracy w wybranym zawodzie na uczciwych, bezpiecznych warunkach, bez przymusu pracy „na czarno” lub bez umowy.

Art. 20 – Równość wobec prawa

Wiktor ma takie same prawa jak inni pracownicy – niezależnie od formy zatrudnienia czy poziomu zarobków, chroni go zasada równości.

Wiktor, 38 lat – sezonowy pracownik budowlany

Wiktor ma 38 lat i jest pracownikiem sezonowym w branży budowlanej. Pracuje na czarno, bez umowy i ubezpieczenia i często w trudnych warunkach. Ma rodzinę, którą stara się utrzymać, ale boi się upominać o swoje prawa, bo obawia się, że może stracić pracę.

Jak Karta Praw Podstawowych UE chroni Wiktora?

Art. 31 – Warunki pracy godne człowieka

Wiktor ma prawo do bezpiecznych, godnych warunków pracy, odpoczynku i płatnego urlopu, nawet jeśli pracuje bez formalnej umowy.

Art. 34 – Bezpieczeństwo socjalne i pomoc społeczna

Wiktor ma prawo do świadczeń socjalnych i pomocy w trudnych sytuacjach, także gdy utraci pracę lub zachoruje.

Art. 35 – Ochrona zdrowia

Ma prawo do opieki zdrowotnej i rehabilitacji, bez względu na status zatrudnienia, co zapewnia mu dostęp do leczenia i profilaktyki.

Art. 30 – Ochrona przed nieuzasadnionym zwolnieniem

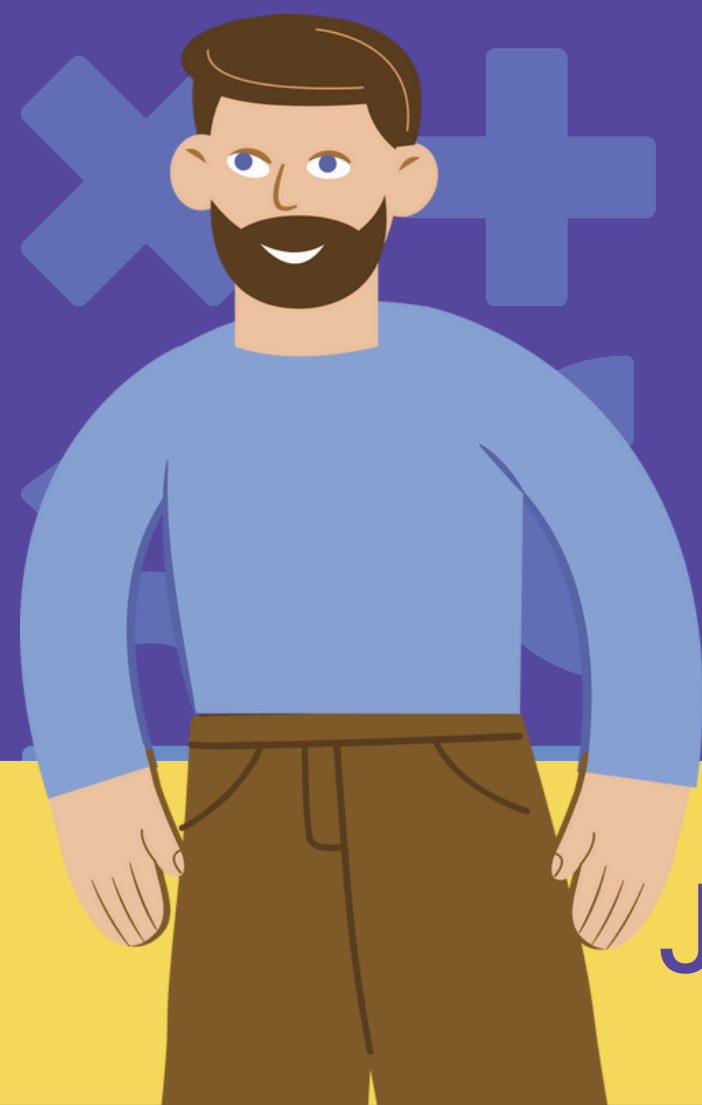
Wiktor chroniony jest przed zwolnieniem bez ważnej przyczyny, nawet gdy pracuje nieformalnie – nikt nie może go wyrzucić z dnia na dzień.

Art. 15 – Wolność wyboru zawodu i prawo do pracy

Wiktor ma prawo do pracy w wybranym zawodzie na uczciwych, bezpiecznych warunkach, bez przymusu pracy „na czarno” lub bez umowy.

Art. 20 – Równość wobec prawa

Wiktor ma takie same prawa jak inni pracownicy – niezależnie od formy zatrudnienia czy poziomu zarobków, chroni go zasada równości.

Andrzej, 45 lat – osoba w kryzysie bezdomności

Andrzej stracił pracę i mieszkanie kilka lat temu. Mieszka w schronisku, podejmuje prace dorywcze i stara się stanąć na nogi, ale często spotyka się z odrzuceniem i uprzedzeniami.

Jak Karta Praw Podstawowych UE chroni Andrzeja?

Art. 1 – Godność człowieka

Bezdomność nie odbiera Andrzejowi prawa do szacunku i godnego traktowania.

Art. 34 – Bezpieczeństwo socjalne i pomoc społeczna

Andrzej ma prawo do wsparcia – m.in. noclegu, wyżywienia i pomocy finansowej w trudnej sytuacji.

Art. 35 – Ochrona zdrowia

Ma prawo do opieki zdrowotnej i rehabilitacji, niezależnie od zameldowania czy statusu mieszkaniowego, co zapewnia mu dostęp do leczenia i profilaktyki.

Art. 31 – Warunki pracy godne człowieka

Jeśli Andrzej podejmuje się pracy, ma prawo do bezpiecznych i uczciwych warunków zatrudnienia – nawet przy pracach dorywczych.

Art. 21 – Niedyskryminacja

Andrzej nie może być wykluczany z usług czy życia społecznego z powodu swojej sytuacji życiowej.

Art. 36 – Dostęp do usług publicznych

Urzędy, transport publiczny i inne instytucje powinny być dla niego w pełni dostępne – bez barier związanych z jego sytuacją.

Patryk, 17 lat – wychowanek pieczy zastępczej

Patryk wychowuje się w rodzinie zastępczej, odkąd jego rodzice zostali pozbawieni praw rodzicielskich. Lubi sport i myśli o studiach, ale często czuje się niewidzialny w systemie.

Jak Karta Praw Podstawowych UE chroni Patryka?

Art. 1 – Godność człowieka

Godność Patryka musi być szanowana w każdej sytuacji – w szkole, w urzędzie i w rodzinie zastępczej.

Art. 20 – Równość wobec prawa

Ma równe prawa jak inne dzieci, niezależnie od tego, że nie wychowuje się w biologicznej rodzinie.

Art. 14 – Prawo do nauki

Ma prawo do edukacji i wsparcia w nauce – szkoła powinna wyrównywać jego szanse.

Art. 24 – Prawa dziecka

Patryk ma prawo do szczególnej opieki i ochrony – dorośli powinni działać z myślą o jego dobru i wspierać jego rozwój.

Art. 21 – Niedyskryminacja

Patryk nie może być gorzej traktowany z powodu swojej sytuacji rodzinnej ani pochodzenia.

Art. 34 – Pomoc społeczna

Ma prawo do świadczeń i wsparcia materialnego, które pomagają mu funkcjonować na równi z rówieśnikami.

Natalia, 32 lata – osoba doświadczająca przemocy

Natalia od lat doświadcza przemocy psychicznej i ekonomicznej ze strony partnera. Obecnie planuje odejść, ale obawia się reakcji otoczenia i braku wsparcia.

Jak Karta Praw Podstawowych UE chroni Natalię?

Art. 1 – Godność człowieka

Natalia ma prawo do życia w godności, wolnego od poniżania, kontroli i zastraszania.

Art. 21 – Niedyskryminacja

Patryk nie może być gorzej traktowany z powodu swojej sytuacji rodzinnej ani pochodzenia.

Art. 47 – Prawo do skutecznego środka prawnego

Może domagać się ochrony i sprawiedliwości w sądzie lub przed urzędami.

Art. 3 – Nietykalność osobista

Natalia ma prawo do ochrony swojej integralności fizycznej i psychicznej – nikt nie może jej krzywdzić.

Art. 35 – Ochrona zdrowia

Ma prawo do opieki psychologicznej i medycznej – niezależnie od tego, czy zgłasza przemoc policji.

Art. 33 – Równowaga między życiem zawodowym a prywatnym

Jeśli pracuje, ma prawo do rozwiązań, które pomogą jej godzić życie osobiste z zawodowym – np. elastycznego czasu pracy w sytuacji kryzysu.